कालाकाशौ चाजीवसंज्ञिताः NemiNir. 15.70.

अजीवस्पृष्टिका (ajīva-spṛṣṭikā) *f.* (activity) involving contact with inanimate object, (a variety of bondage) due to the act of touching any insentient object (with affection or hatred) जीवमजीवं वा रागद्वेषाभ्याम् … स्पृशतः …या सा…जीवस्पृष्टिका…अजीवस्पृष्टिका वेति SthānṬ. 42B. 4.

अजीवस्वाहस्तिकी (ajīva-svāhastikī) *f.* (a variety of bondage) caused by harming (a being) with one's own hand through an insentient object यच्च स्वहस्तगृहीतेनैवाजीवेन खड्गादिना जीवं मारयति सा अजीवस्वाहस्तिकी SthānṬ. 42B. 13.

अजीवहिंसन (a-jīvahiṁsana) *n.* not injuring any living being स्तेयकर्मविरतिर्दयार्जवं क्षान्तिशौचधृतयो मिताशनम् । सत्यभाषणमजीवहिंसनं ब्रह्मचर्यमिति ते यमा दश Vidvanmo. 7. 47.

अजीवाख्य (ajīvākhya) *adj.* called *ajīva* (insentient or inanimate) अत्र संक्षेपतस्तावज्जीवाजीवाख्ये द्वे तत्त्वे स्तः SarvaDaSaṁ. 3. 202.

अजीवाप्रत्याख्यान (ajīvāpratyākhyāna) *n.* (bondage due to) not renouncing the inanimate things (which are prohibited like liquor etc.) यदजीवेषु मद्यादिषु अप्रत्याख्यानात् कर्मबन्धनं सा अजीवाप्रत्याख्यानक्रिया SthānṬ. 41B. 11.

अजीवादितत्त्व (ajīvādi-tattva) *n.* principles such as the non-living or lifeless etc. जीवाजीवादितत्त्वानां सम्यग्ज्ञानाद्विचक्षणः । हित्वा हेयमुपादेयमुपादाय विमुच्यते PāṇḍaC. 16. 333.

अजीवाभिगम (ajīvābhigama) *m.* knowledge of the non-living object or matter अजीवाभिगमः पुद्गलास्तिकायाद्यधिगमः SthānṬ. 359B. 6.

अजीवारम्भिकी (ajīvārambhikī) *f.* (activity) of sinful nature dealing with inanimate objects, (bondage) arising from injury to the insentient or inanimate यच्चाजीवान् जीवकडेवराणि पिष्टादिमयजीवाकृतींश्च वस्त्रादीन् वा आरभमाणस्य सा अजीवारम्भिकी SthānṬ. 41B. 14.

अजीविकार्थ (a-jīvikārtha) *adj.* intended for (the case) other than livelihood or profession अजीविकार्थमिदम् LaS'abdeS'e. ii. 1055. 3.

अजीवित (a-jīvita) *n.* absence of life, death मुक्त्वं प्रियाण्यवाप्तानि … न मां तप्स्यत्यजीवितम् MahāBhā. i. 146. 31; भटानां भयभग्नानां धिग्जीवितमजीवितम् RāmāMañ. 331. 11; जीवितमजीवितं मे सम्प्रति सुभ्रु त्वदायत्तम् SamudraMa. 2. 5; *adj.* [*f.* –ā] lifeless, dead सूर्यप्रभाद्याः सर्वे तु विषण्णाः सहसाभवन् । दृष्ट्वा निपतितं चन्द्रप्रभदेहमजीवितम् KathāSaSāg. viii. 2. 122; माद्रीं विलोक्य …अनङ्गसङ्गेऽभूत्पाण्डुः शापादजीवितः DaśāvaC. 8. 367; इत्याकर्ण्य तदम्बा च तथैवास्थादजीविता PrabhāC. 127. 21.

अजीवितप्रेक्ष्य (ajīvita-prekṣya) *adj.* which can be seen at the cost of death(?) सुवर्णप्रेक्षितमजीवितप्रेक्ष्यमनवहितमवनिगोचरानीतमातिष्ठतामश्वयुद्धम् AvantiKa. 111. 5.

अजीवितान्ता (a-jīvitāntā) *adj.* (*f.*) not ending with life अजलं तीर्थममलमकायक्लेशदं तपः । अजीवितान्ता स्वगतिः सत्यं साधुसमागमः RāmāMañ. 167. 20.

अजीविताशा (a-jīvitāśā) *f.* absence of hope of living सोऽपि कामज्वरभराक्रान्तोऽजीविताशया मित्रगृहं ययौ VetāPañ.(S'i.) 84. 8.

अजीवितुम् (a-jīvitum) *inf.* not to live (i. e. to die) त्यज शोकं च दुःखं च मोहं च जनकात्मजे । रामलक्ष्मणयोरर्थे नाद्य शक्यमजीवितुम् Rāmā. vi. 38. 33.

अजीव्यव्यसन (ajīvya-vyasana) *n.* indulgence in (food) harmful to life विषमस्थानशयनादजीव्यव्यसनादपि ।…स्तब्धो भवति गात्रेषु … वारणः Hastyāyur. 339. 2 (2. 72)

अजुगुप्स (a-jugupsa) *adj.* not disliking, not abhorring अजुगुप्सांश्च विज्ञाय ब्राह्मणान्वृत्तिकर्शितान् । …वृत्त्या तान्प्रतिपादय MahāBhā. xiii. 60. 14.

अजुगुप्सक (ajugupsa-ka) *adj.* not detesting, not blaming प्रतिश्रावी …बलवान् दक्षिणो दक्षः प्रियवागजुगुप्सकः BhelaS. 16. 10 (1. 9); नरामराणां सिद्धानां शास्त्राणां चाजि(? जु)गुप्सकः AṣṭāSaṁ. i. 13. 12 (1. 3)

अजुगुप्सन (a-jugupsana) *adj.* not criticizing, not censuring (i. e. praising) द्रागजुगुप्सना भावयितार आजौ । … रणदीक्षितारोऽस्य बभुश्चभूपाः DvyāśraKā. 12. 26 (comm. श्लाघनाः)

अजुगुप्सन्ती (a-jugupsantī) *adj.* (*f.*) not loathing, without feeling disgust यदि मां शुभे । दध्ना लवणमिश्रेण स्वव्य(? भ्य)क्तं नग्नकं तथा । लिहिष्यस्यजुगुप्सन्ती आपादतलमस्तकम् । ततस्त्वं प्राप्स्यसे देवि पुत्रान् VāyuP. ii. 37. 77; MatsyaP. 48. 69; BrahmāṇḍP. ii. 74. 79.

अजुगुप्समान (a-jugupsamāna) *adj.* not loathing जुगुप्समानो नृपतिः (v. l. अजुगुप्समानो नृपते) मनसेदं विचिन्तयन् MahāBhā. i. 155. 20.

अजुगुप्सविशोधन (ajugupsa-viśodhana) *n.* washing clean without feeling disgust अजुगुप्सविशोधनादिरूपां परिचर्यामकृतास्य तोटकार्यः S'aṅkaDigVi.(Mā.) 16. 3.

अजुगुप्सा (a-jugupsā) *f.* absence of disgust शौचात्स्वाङ्गेऽजुगुप्सा स्यात् SarvaSiSaṁ. 10. 29.

अजुगुप्सापद (ajugupsā-pada) *n.* object of absence of disgust अंसकस्तूरिका भूमिर्भवतां बाहुशालिनाम् । अजुगुप्सापदं न स्यादसद्वृत्तिमलीमसा Yādavā. 22. 7.

अजुगुप्सित (a-jugupsita) *adj.* **i** not prohibited, (i. e. not against the recognised rules) श्राद्धकाले तु यत्नेन भोक्तव्या ह्यजुगुप्सिताः MahāBhā. iii. 200. 17 (Citrashala Press Edn.); उपवेश्य तु तान्विप्रानासनेष्वजुगुप्सितान् ManuSm. 3. 209; अजुगुप्सितान् अनिन्दितान् विप्रान् ManuBh. i. 296. 25 (*on* 3. 199); VṛddhaGauSm. 512. 14; CaturCin. iii(1). 1310. 8; तस्यापि जीवितं प्रति उपायान्तरेऽजुगुप्सिते सति जुगुप्सितमेतत्कर्म दोषाय ChāndoUBh. 66. 5 (*on* i. 10. 4); शास्त्र(? स्त्रा)निषिद्धमजुगुप्सितम् … शृङ्गारशब्दवाच्यम् AbhinBhā. i. 301. 6 (*on* 6. 45); यतीनामपि भक्तपानमजुगुप्सितं कल्पते TīrthaKa. 81. 14; PrabaK. 75. 15; **ii** not loathsome, not disgusting व्याधिं चैकम् … अजुगुप्सितम् … ख्यापयेत् KāmSū. 315. 8 (6. 2); अनिन्द्यमजुगुप्सितम् JayaMa. 315. 25 (*on* 6. 2); (वेश्या) शिरःशूलादिकं व्याधिमनित्यमजुगुप्सितम् ।…समादिशेत् SamaMā. 5. 69.

अजुगुप्सितरूपा (ajugupsita-rūpā) *adj.* (*f.*) of the form of not being disgusting अजुगुप्सितरूपा चेदुपहृतिरखिलेषु साधनीयैवम् । तच्छुद्धिरन्यथा चेत् त्यागः TantrSa. 10. 104.

अजुगुप्सिषा (a-jugupsiṣā) *adj.* (*f.*) not willing to blame (i. e desirous of praising) तस्या (दुर्लभदेव्याः) द्वास्था बुबूर्षुस्तान्शशंसेत्यजुगुप्सिषा DvyāśraKā. 7. 96.

अजुगुप्सु (a-jugupsu) *adj.* not disliking, not abhorring स्निग्धोऽजुगुप्सुः…परिचरः स्मृतः SiddhYo. 82. 7; BhāvPra.(Bhā.) 6 (1). 89.

अजुपराग (aj-uparāga) *m.* association with (*and hence* influence of) vowels अचामेव स्वरमनुविदधाति हलस्ततो निश्चीयते – अजुपरागादेषु स्वरप्रतिभासो न स्वत इति । अजुपरागश्च पूर्वपरसंनिधानेऽपि परेणैव भवति, न पूर्वेण PadMañ. *on* KāśiVṛ. *on* P. i. 2. 29.

अजुपरागवश (ajuparāga-vaśa) *m.* [Abl.] on account of the force of association with vowels स्वत एव हलोऽनुदात्तत्वं भवतु, अजुपरागवशाद्वा, तदनुवादेन कार्यविधाने न कश्चिद्विशेषः Pradī. ii. 24B. 38 (*on* i. 2. 29–30)

अजुपलक्षणार्था (ajupalakṣaṇārthā) *adj.* (*f.*) intended for indicating a vowel अजुपलक्षणार्थानुदात्तश्रुतिः स्यात् Pradī. i. 172B. 4 (*on* i. 1. 1)

अजुपश्लेष (aj-upaśleṣa) *m.* contact or union with vowels विनापि च अजुपश्लेषं दिग्गजादौ भेदप्रत्ययो वर्णितः NyāyMañ. i. 202. 22.

अजुर् (a-júr) *adj.* not subject to old age (इन्द्र॒मित् स्तो॒ता वृष॑णम्) अ॒व॒क्र॒क्षिणं॑ वृ॒ष॒भं य॑था॒जुरं॒ गां न च॑र्षणी॒सह॑म् ṚV. viii. 1. 2.

अजुर्य (a-jurya) *adj.* [*f.* –ā] not subject to old age, not decaying, not diminishing यः सु॒नी॒थो द॑दा॒शुषे॑ऽजु॒र्यः ṚV. ii. 8. 2; इन्द्र॑मजु॒र्यम् … अव॑से हवामहे ṚV. ii. 16. 1; वा॒र्तेवा॑जु॒र्या (अश्विनौ) ṚV. ii. 39. 5; त्वा॒ष्ट्रम् … अ॒जु॒र्य॑म् ṚV. iii. 7. 4; iii. 7. 7; शु॒भ्रं यच्छु॒भ्रा उ॒षस॒श्चर॑न्ति … स॒द्र॒शीर॑जु॒र्याः ṚV. iv. 51. 6; vi. 22. 9; वै॒श्वा॒न॒रं क॒वयो॑ य॒ज्ञिया॒सोऽग्निं दे॒वा अ॑जनयन्नजु॒र्यम् ṚV. x. 88. 13; x. 94. 12; मि॒त्रो वृ॑णी॒ते श्रुष्टिं॑ राजे॒वाजु॒र्यम् ṚV. i. 67. 1; धीरा॑सः प॒दं क॒वयो॑ नयन्ति॒ नाना॑ हृ॒दा रक्ष॑माणा अजु॒र्यम् ṚV. i. 146. 4; v. 69. 1; द्वा॒रो दे॒वीः अ॒जु॒र्याः ṚV. ii. 3. 5; आ सूर्य॑स्य दुहि॒ता त॑ता॒न श्रवो॑ दे॒वेष्व॒मृत॑मजु॒र्यम् ṚV. iii. 53. 15; ए॒ते…सद॑ःसद आ॒तिष्ठ॑न्तो अजु॒र्यम् AV. v. 1. 4.

अजुर्यमुर् (ajuryamur) [for अजुर्यं यमुः due to haplology] ए॒वाँ अ॒ग्निम॑जुर्य॒मुः ṚV. v. 6. 10.

अजुशीर्ष (aju-śīrṣa) *n.* name of a building with a straight top कल्पयेद्वा विशेषेण सालानां बाह्यभागतः । कूटकोष्ठादिसंयुक्तं सपादं समसूरकम् । बुद्बुदार्धेन्दुशीर्षं वाप्य(? प्यृ)जुशीर्षमथापि वा S'ilpaRa. i. 40. 47.

अजुषत् (a-juṣat) *adj.* not serving, not attending अब्जोऽजुषन्तः प्रपतत्पतन्तः PāramāU. 9. 5 (comm. अब्जः ब्रह्मा । … अजुषन्तः सृष्टिकर्तृत्वाभिमानेन त्वत्पादसेवामकुर्वन्तः । अब्ज इति जातावेकवचनम्)

अजुषमाणा (a-juṣamāṇā) *adj.* (*f.*) not entertaining (i. e. not realising, not grasping) मणिप्रभायां मणिदीप्तायां मणिकिरणविषयिणी मणिबुद्धिरयथार्थतया भेदमजुषमाणापि मणिमनु प्रतिबद्धेति मणिसमधिगमनिमित्तं भवेत् PrakaPañ. 75. 6.

अजुष्ट (á-juṣṭa) *adj.* [*f.* –ā] **i** not liked, not enjoyed, abhorred इ॒मौ तमां॑सि गूहता॒मजु॑ष्टा ṚV. ii. 40. 2; अप॑ द्रु॒हस्तम॒ आव॒रजु॑ष्टम् ṚV. vii. 75. 1;